

*Спеціалізованій вченій раді Д 35.051.27
у Львівському національному університеті
імені Івана Франка*

79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14

**ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію Якубівського Ігора Євгеновича
на тему «Проблеми набуття, здійснення та захисту майнових
прав інтелектуальної власності в Україні» подану на здобуття наукового
ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне
право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право**

Вивчення поданої на рецензування дисертації дає підстави стверджувати, що автором проведено грунтовний науково-правовий аналіз теми дослідження, актуальної в теоретичному і практично-прикладному аспекті, а сформульовані рекомендації, пропозиції та висновки становлять наукову новизну і можуть бути предметом обговорення.

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах зростання значення інновацій, технологічного обміну, створення глобального інформаційного простору, зміцнюється роль інтелектуальної власності як важливого чинника економічного і культурного розвитку суспільства. У зв'язку з цим, однією з основних вимог сьогодення є забезпечення з боку держави дієвого правового механізму набуття, здійснення та захисту права інтелектуальної власності, насамперед його майнової складової.

Незважаючи на існування в Україні розгалуженої системи законодавства про інтелектуальну власність, ефективність правового регулювання у цій сфері залишається доволі низькою, що обумовлено низкою проблем, серед яких варто виділити такі: 1) неузгодженість положень окремих актів законодавства між собою; 2) невідповідність законодавства питанням сучасного

суспільства; 3) необхідність гармонізації законодавства України про інтелектуальну власність із правом Європейського Союзу.

Означені проблеми не можуть бути вирішенні окремо одна від одної шляхом внесення «точкових» змін до законодавства, які стосуються лише певного інституту права інтелектуальної власності або ж вузького кола питань у зазначеній сфері. Очевидно, що вирішення цих проблем потребує системного підходу і повинно ґрунтуватися на серйозній концептуальній основі.

Більше того, нечіткість окремих законодавчих положень у досліджуваній сфері виявляє і судова практика, що також обумовлює потребу ґрунтовного науково-теоретичного осмислення їхнього змісту з метою підвищення якості правового регулювання відносин в сфері інтелектуальної власності.

Наведені обставини не залишають сумнівів щодо актуальності обраної дисертантом теми дослідження та науково-практичного значення роботи.

Дисертація Якубівського Ігора Євгеновича є самостійною завершеною науковою працею, у якій автору вдалося розробити та сформулювати низку нових наукових положень та висновків, що відповідають критеріям наукової новизни і в сукупності вирішують виявлену конкретну наукову проблему.

Наукові положення, висновки і рекомендації, зроблені Ігорем Євгеновичем, вказують на досягнення поставлених мети та завдань наукового дослідження. При цьому, мета дисертаційної роботи сформована відповідно до актуальності теми та вказує на її сучасний рівень та органічно узгоджується з визначенім предметом дисертації. Повнота змісту дослідження знаходить своє відображення і в тому, що тут наводиться особливо детальний фактичний матеріал, що включає докладні обґрунтування, гіпотези, історичні екскурси, а результати наукового пошуку описуються в найбільш цілісній, з точки зору наукового пізнання, формі. Зміст дисертації характеризується оригінальністю і неповторністю наведених відомостей. Основою в ній є принципово новий

матеріал, що включає опис нових фактів, явищ і закономірностей права інтелектуальної власності, а також узагальнення раніше відомих положень.

Дисертація виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка на 2012–2014 роки «Удосконалення механізму правового регулювання у світлі новелізації цивільного законодавства» (державний реєстраційний номер: 0112U003754) та на 2016–2018 роки «Проблеми уніфікації цивільного законодавства України з правом ЄС» (державний реєстраційний номер: 0116U001703).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Результати дисертаційного дослідження Якубівського Ігора Євгеновича є науково обґрунтованими, адже у роботі, що рецензується, комплексно опрацьовано достатньо широкий спектр проблем, пов’язаних із набуттям, здійсненням та захистом майнових прав інтелектуальної власності. Автором правильно та чітко визначено об’єкт, предмет, методи, мету і завдання дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, насамперед, у тому, що вперше здійснено системний теоретичний аналіз механізму цивільно-правового регулювання набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності, а також визначено конкретні напрями вдосконалення вітчизняного законодавства у цій сфері.

Стосовно багатьох проблем автор висловлює свою позицію, наводить додаткові аргументи на користь вже висловлених в юридичній літературі поглядів учених та практиків, висвітлює позиції до яких він схиляється, а також вдається до обґрунтованої критики тих точок зору дослідників, які на його думку є спірними.

Так, автором вперше обґрунтовано позицію, що з метою охорони та захисту майнових авторських прав в Україні, замість двох реєстрів (Державного реєстру свідоцтв про реєстрацію авторських прав на твір і Державного реєстру договорів, що стосуються прав автора на твір) доцільно

запровадити один Державний реєстр авторських прав, у якому б відображалися відомості про зареєстровані майнові авторські права, набуті як в порядку первісного, так і похідного правонаступтя.

Вперше у доктрині цивільного права сформульовано позицію, відповідно до якої попри загальну тенденцію до універсалізації договірних конструкцій щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, вони мають неоднакову сферу застосування, і на основі цього їх запропоновано поділяти на дві підгрупи: універсальні – опосередковують розпоряджання майновими правами на різні об'єкти права інтелектуальної власності; спеціальні – опосередковують розпоряджання майновими правами на окремі види об'єктів.

З метою законодавчого інструментарію захисту майнових прав інтелектуальної власності та гармонізації законодавства України про інтелектуальну власність із правом ЄС вперше запропоновано запровадити такий спосіб захисту цих прав, як заборона неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності конкретним способом (способами).

У дисертації наводяться аргументи на удосконалення певних наукових суджень, теорій, положень. Так, автором удосконалено дефініції ліцензійного договору та договору про передання майнових прав інтелектуальної власності. Також у цьому контексті запропоновано нове бачення предмету договору комерційної концесії, яким з погляду дисертанта є комплекс прав на використання об'єктів права інтелектуальної власності для здійснення підприємницької діяльності з виробництва та (або) реалізації певного товару (товарів), виконання роботи (робіт) чи надання послуги (послуг), який повинен включати комерційне найменування та (або) торговельну марку, а також будь-який інший об'єкт (об'єкти) права інтелектуальної власності (комерційні таємниці, винахід, промисловий зразок, комп'ютерну програму тощо).

У положеннях новизни, які набули подальшого розвитку дисертантом, уточнено можливості фізичних осіб, які не мають повної цивільної дієздатності, щодо самостійного здійснення ними майнових прав

інтелектуальної власності. Такі можливості, зауважує дисертант, залежать від характеру дій зі здійснення цих прав (фактичні чи юридичні). Самостійно здійснювати свої майнові права інтелектуальної власності шляхом вчинення фактичних дій можуть усі фізичні особи.

Також автором додатково обґрунтована необхідність доповнити глави 36 і 37 ЦК України положеннями про публічні ліцензії, беручи до уваги той факт, що публічні ліцензії на використання об'єктів авторського права та суміжних прав належать до категорії односторонніх правочинів.

Водночас у роботі віднайдені додаткові аргументи, які доводять що закріплени пунктах 1-2 ч. 2 ст. 432 ЦК України засоби за своєю юридичною природою не є способами захисту майнових прав інтелектуальної власності, а становлять собою засоби забезпечення доказів або позову.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що зроблені в ході дослідження висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані в науково-дослідній роботі при подальших наукових дослідженнях проблем цивільно-правового регулювання набуття, здійснення і захисту майнових прав інтелектуальної власності.

Висновки та пропозиції, спрямовані на подальше удосконалення законодавства України про інтелектуальну власність, направлено до Верховної Ради України (Довідка про впровадження № 02/04-489 від 07.11.2019 р.).

Результати дисертаційного дослідження можуть використовуватись у правозастосовчій практиці для уніфікації підходів до вирішення спорів щодо захисту права інтелектуальної власності, що є актуальним для юрисдикційної діяльності Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

Одержані наукові та прикладні результати можуть бути використані у навчальному процесі при викладанні таких дисциплін, як «Цивільне право України», «Право інтелектуальної власності», а також відповідних спецкурсів з питань права інтелектуальної власності.

Науково-теоретичною базою дослідження стали праці вітчизняних та зарубіжних учених, які вивчали особливості набуття, здійснення і захисту майнових прав інтелектуальної власності в Україні. Зміст роботи свідчить, що її автор у своєму дослідженні спирається на вивчення, творче осмислення і використання значної кількості джерел (їх список складає 839 найменування).

Результати дослідження пройшли належну апробацію, оскільки її основні теоретичні положення та висновки викладено у 81 наукових публікаціях, з яких 1 одноосібна монографія, 29 статей у фахових виданнях, у тому числі 6 – в іноземних виданнях, 47 тез доповідей, підручник «Право інтелектуальної власності» (глави 5–9, 12–18), науково-практичні коментарі Цивільного кодексу України (глави 39–42, 75) та Господарського кодексу України (глави 16, 34).

Повнота викладення матеріалів дисертаційного дослідження. Мета, завдання і предмет дослідження зумовили структуру цієї роботи. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків і списку використаних джерел, а також додатків.

Основні положення та зміст наукового дослідження. Перший розділ дисертаційного дослідження «Загальнотеоретична характеристика майнових прав інтелектуальної власності як суб'єктивних цивільних прав», присвячений дослідженню поняття, ознак майнових прав інтелектуальної власності та їх змісту.

Досліджаючи особливості майнових прав інтелектуальної власності, автор схиляється до виправданої думки, що об'єктами майнових прав інтелектуальної власності є результати інтелектуальної, зокрема творчої, діяльності людини, а також інші визначені законом об'єкти. Самі об'єкти права інтелектуальної власності не можуть бути об'єктами цивільного обороту з огляду на свою нематеріальну природу. Відтак, об'єктами цивільного обороту у сфері інтелектуальної власності є майнові права інтелектуальної власності.

Цілком обґрунтовано є концепція вільного використання об'єктів права інтелектуальної власності. Випадки вільного використання об'єктів права інтелектуальної власності не можна розглядати ні як обмеження, ні як винятки у майнових правах інтелектуальної власності. Їхню природу, на думку дисертанта, варто трактувати з позиції змісту майнових прав інтелектуальної власності. Зміст зазначених прав визначається наданими правоволодільцеві правовими можливостями щодо використання об'єкта різними способами, але з урахуванням окресленого законом кола випадків вільного використання об'єкта.

У другого розділу дисертації «**Набуття майнових прав інтелектуальної власності**» предмет дослідження складають підстави набуття майнових авторських і суміжних прав, майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти патентного права та майнових прав інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.

Заслуговує на схвалення авторська позиція про те, що сам по собі об'єкт права інтелектуальної власності (твір, винахід, торговельна марка тощо) не можна розглядати у якості підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності, оскільки такою виступає відповідний юридичний факт або юридичний склад (створення твору, реєстрація торговельної марки тощо). У зв'язку із цим дисертант справедливо не погоджується із висловленою у літературі і частково відображену у ст. 199 ЦК України позицією, за якою підставою виникнення права інтелектуальної власності вважається сам результат творчої діяльності. Останній є об'єктом майнових прав інтелектуальної власності, а не підставою їх набуття (С. 124).

Справедливій критиці піддані наукова позиція про те, що юридичним фактом, з настанням якого пов'язується первісне набуття майнових авторських прав є факт оприлюднення твору. На переконання автора таким юридичним фактом є створення твору. Також у роботі висловлено позицію, щодо доцільності визначення у законодавстві України не лише підстави

виникнення авторського права на твір, а й моменту у часі, з якого це право виникає. У зв'язку з цим запропоновано у ч. 1 ст. 437 ЦК України передбачити, що твір вважається створеним з моменту первинного надання йому будь-якої об'єктивної форми (письмової, речової, електронної тощо) (С. 138).

Схвальним таж є висновок, що первісною підставою набуття майнових суміжних прав на передачу (програму) організації мовлення є факт першої її трансляції. Водночас, такою підставою не може вважатися ретрансляція передачі (програми) організації мовлення.

Дисертантом наведено вагомі аргументи, що спростовують висловлену у літературі позицію, за якою головне місце при виникненні виключних прав на об'єкт патентного права займає заявка на одержання патенту як односторонній правочин.

У контексті висловленої в літературі тези про «зворотну дію» патенту в часі дисертантом зроблено переконливе застереження, що, за загальним правилом, темпоральна дія патенту спрямована лише на ті відносини, які виникають після державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель чи промисловий зразок і публікації відомостей про видачу патенту. І лише в контексті тимчасової правової охорони можна говорити про зворотну дію патенту на винахід у часі, маючи на увазі те, що використання третьою особою винаходу до державної реєстрації майнових прав на винахід, що відбулося після публікації відомостей про заявку, за певних умов вважатиметься неправомірним і надаватиме правоволодільцеві право на компенсацію завданих збитків (С. 165).

З'ясовуючи підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, дисертантом диференційовано первісні підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку в залежності від процедури національної реєстрації чи міжнародної реєстрації знака (С. 175-176).

Дисертантом також відстоюється позиція, що у законодавстві України доцільно закріпити підхід, відповідно до якого підставою набуття майнових

прав інтелектуальної власності на географічне зазначення має визнаватися державна реєстрація цих прав, а не реєстрація географічного зазначення як такого. У зв'язку із цим наголошено на необхідності узгодження у цій частині положень профільного закону із нормами ЦК України (С. 183).

Такими, що мають теоретичне та практичне значення, є висновки, які зроблені у третьому розділі дисертації «**Здійснення майнових прав інтелектуальної власності**».

Зокрема, вкрай важливими для правозастосовчої практики є обґрунтування недопустимості застосування до здійснення майнових прав інтелектуальної власності, які належать кільком особам спільно, положень про право спільної власності (глава 26 ЦК України) та аналогії закону загалом, оскільки засади здійснення майнових прав інтелектуальної власності, які належать кільком особам, врегульовані як на рівні загальних положень права інтелектуальної власності (ст. 428 ЦК України), так і відповідними спеціальними нормами (С. 194-195).

Вагомим внеском у розвитку юридичної науки є авторське осмислення способів здійснення майнових прав інтелектуальної власності та їх диференціація за вдало підібраними критеріями. Так, беручи до уваги той факт, що здійснення права на використання об'єкта права інтелектуальної власності може полягати у вчиненні дій, як безпосередньо щодо самого об'єкта права інтелектуальної власності, так і щодо матеріального об'єкта, у якому його втілено, способи використання об'єктів права інтелектуальної власності поділено на прямі і опосередковані. Прямі способи використання, справедливо зауважує дисертант, є неоднаковими для різних об'єктів права інтелектуальної власності. Щодо опосередкованих способів, то з метою приведення законодавства України у відповідність до права ЄС запропоновано доповнити ч. 1 ст. 455 ЦК України опосередкованими способами використання програм (передач) організацій мовлення, а саме такими, як продаж та інше відчуження оригіналу чи примірника запису передачі (програми) (С. 220).

Не залишенні без уваги у роботі договірні форми розпорядження майновими правами, яким у роботі присвячений четвертий розділ «**Договірні форми розпорядження майновими правами інтелектуальної власності**». Дисертант доводить, що сутнісною ознакою договорів, які опосередковують динаміку майнових прав інтелектуальної власності, що визначає їх самостійне місце в системі інститутів договірного права, є їх спрямованість на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (С. 270).

Переконливим у цьому контексті є також висновок, що договір про трансфер технологій (Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансфера технологій») не становить самостійного виду договору, а є родовим поняттям для позначення будь-якого з договорів, передбачених главою 75 ЦК України, за яким здійснюється розпорядження майновими правами на технологію та/або її складові (С. 272).

Беззаперечною та цікавою для подальших наукових досліджень є авторська мотивація, яка базується на свободі договору, щодо безоплатного надання однією особою другій права на використання об'єкта права інтелектуальної власності шляхом укладання непоіменованого договору (С. 284).

Заслуговує на увагу зауваження щодо застосування договірних форм, за якими передаються права інтелектуальної власності до статутного (складеного) капіталу господарського товариства. На переконання дисертанта внесення цього виду майнових прав до статутного (складеного) капіталу здійснюється не на підставі договору про передання майнових прав інтелектуальної власності, а на підставі засновницького договору (договору про заснування товариства з обмеженою (додатковою) відповідальністю) або рішення засновників про створення товариства з обмеженою (додатковою) відповідальністю, рішенням установчих зборів акціонерного товариства. З моменту державної реєстрації господарського товариства воно набуває зазначених прав (С. 319).

Обґрунтованою є також позиція, що договір на створення відповідного об'єкта, укладений замовником із юридичною особою (ІТ-компанією, дизайнерським агентством, рекламним агентством тощо), не може кваліфікуватися як договір творчого замовлення, оскільки обов'язковою його стороною є творець об'єкта – фізична особа. Такий договір варто розглядати як непоіменований договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (п. 5 ч. 1 ст. 1107 ЦК України) (С. 334).

З огляду на предмет дисертаційного дослідження питання захисту майнових прав інтелектуальної власності розглядалися у п'ятому розділі роботи **«Захист майнових прав інтелектуальної власності»**.

Підтримки заслуговує наукова позиція автора щодо ст. 52¹ ЗУ «Про авторське право і суміжні права». На його переконання процедура, яка передбачена у цій нормі не може вважатися самозахистом, оскільки у цьому випадку припинення порушення авторських та (або) суміжних прав відбувається не в результаті дій правоволодільця, вчинюваних від його імені адвокатом, а відповідних дій власника веб-сайту та (або) веб-сторінки, а в окремих випадках – постачальника послуг хостингу.

Також дисертант звертає увагу, що однією із найбільш серйозних методологічних проблем у сфері захисту майнових прав інтелектуальної власності є те, що ст. 432 ЦК України сформульована таким чином, що фактично унеможливлює застосування її положень як норм прямої дії. На думку дисертанта, існування цієї статті буде виправданим тоді, коли передбачені у ній способи захисту застосовуватимуться незалежно від того, чи конкретизовано підстави їх застосування у спеціальному законодавстві (С. 352).

Беручи до уваги необхідність гармонізації законодавства України із правом ЄС та виконання вимог Угоди про асоціацію, а також відштовхуючись від мети захисту прав у випадку неправомірного використання об'єкта прав інтелектуальної власності іншою особою, І. Є. Якубівським запропоновано закріпити у ч. 2 ст. 432 ЦК України такий спосіб захисту майнових прав

інтелектуальної власності, як заборона неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності конкретним способом (способами) (с. 360).

Водночас, дисертант наголошує на неправильності положень ст. ст. 469, 479, 499 ЦК України, що передбачають визнання недійсними майнових прав інтелектуальної власності. Адже суб'єктивне право, як таке, не може бути визнано недійсним. Таким може бути визнано юридичний акт, що є підставою набуття цього права. У зв'язку із цим обґрунтовано позицію, що у разі порушення майнових прав інтелектуальної власності внаслідок видачі іншій особі патенту чи свідоцтва, доцільним є застосування у сукупності таких способів захисту: 1) визнання незаконним і скасування рішення, що стало підставою для державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності; 2) скасування державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності; 3) визнання недійсним охоронного документа (патенту, свідоцтва) (С. 365).

У контексті наукового аналізу відновлюваних способів захисту майнових прав інтелектуальної власності автором рекомендовано розмежовувати вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності, та матеріалів і знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення таких товарів, як цивільно-правових способів захисту порушених прав, з одного боку, та конфіскації відповідних товарів, матеріалів і знарядь, що є публічно-правовою санкцією за вчинене адміністративне чи кримінальне правопорушення.

Науково-практичний інтерес складають пропозиції і рекомендації щодо застосування компенсаційних способів захисту майнових прав інтелектуальної власності. Зокрема, дисертант звертає увагу на неефективність такого способу захисту майнових прав інтелектуальної власності, як відшкодування збитків, які переважно полягають в упущеній вигоді. У зв'язку з цим ним запропоновано запропоновано застосувати альтернативний спосіб захисту за порушення майнових прав інтелектуальної власності - компенсацію.

Автор також звертає увагу, що внесені у 2018 р. зміни до ст. 52 ЗУ «Про авторське право і суміжні права», загалом сприяють гармонізації законодавства України про інтелектуальну власність із правом ЄС та відповідають практиці застосування даного способу захисту у більшості європейських країн. Втім, на його переконання, необґрунтованим є запровадження норми, що передбачає стягнення за умисні порушення компенсації у вигляді потроєної суми відповідних платежів (С. 396-397).

Ознайомлюючись із змістом автoreферату дисертації, можна зробити висновок про те, що автoreферат в цілому відображає основні положення дисертаційного дослідження. За своїм змістом висновки і рекомендації, викладені в автoreфераті, є ідентичними основним положенням, які висловлені в дисертації. Потрібно також відмітити, що автoreферат і дисертація оформлені відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України.

Проте загальна позитивна оцінка роботи не виключає наявності зауважень до її змісту, оскільки вирішення певного кола питань в дисертації не виключає спірних положень, а деякі пропозиції є недостатньо обґрунтованими чи аргументованими, що свідчить про необхідність вступити в дискусію з автором роботи з тією метою, аби почути додаткову аргументацію на користь тих чи інших позицій. Найбільш суттєвими з таких зауважень, вважаємо, наступні:

1. У роботі серйозна увага приділена дослідженню ознак майнових прав інтелектуальної власності, які визначають їх юридичну природу та дозволяють відмежувати їх від інших видів суб'ективних прав (п.1.2. дисертації). Проте незрозуміло, чому здобувач, формулюючи перелік цих ознак, не відносить до них таку ознаку досліджуваних прав, як виключність (с.93-94 дисертації). Тим більше, зі змісту роботи вбачається, що автор більшою мірою схиляється до розуміння майнових прав інтелектуальної власності як самостійної категорії, відмінної від права власності, що, загалом відповідає теорії виключних прав. Потрібно звернути увагу, що поняття «виключне право» закріплено в Угоді

про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-Членами, з іншої сторони (ст.ст.158, 169, 171 і т.д.). Тому потребує додаткового пояснення позиція автора щодо невіднесення до ознак майнових прав інтелектуальної власності їх виключності.

2. Звертаючись по питання про зміст майнових прав інтелектуальної власності, здобувач визначає його через права на використання об'єкта відповідними способами (с.117 дисертації). Такий підхід істотно відрізняється від передбаченого у ст.424 Цивільного кодексу України, де зміст майнових прав інтелектуальної власності представлено через чотири елементи: право на використання об'єкта, виключне право дозволяти використання об'єкта іншими особами, виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта іншими особами, в тому числі забороняти таке використання, інші майнові права інтелектуальної власності, передбачені законом. На відміну від цього, здобувач зважує зміст досліджених ним прав лише до одної правомочності – права на використання. Така позиція виглядає недостатньо переконливою.

3. У контексті попереднього зауваження щодо змісту майнових прав інтелектуальної власності додаткового обґрунтування потребує неоднозначна позиція дисертанта щодо вилучення із змісту цих прав виключного права дозволяти використання об'єкта, адже у підрозділі 3.1. свого наукового дослідження дисертантом обґрунтовано позицію, що складовими здійснення майнових прав інтелектуальної власності є дії з використання об'єкта та розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності на нього.

4. Не до кінця послідовною є позиція здобувача щодо розуміння сутності ліцензії на використання об'єкта інтелектуальної власності та її співвідношення із ліцензійним договором. З одного боку, в п. 3.2 автор пропонує розуміння ліцензії як одного зі способів розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, що полягає у наданні правоволодільцем права на використання об'єкта права інтелектуальної власності іншій особі

(особам) (с.232-233 дисертації). Однак питання, що стосуються ліцензійного договору аналізуються окремо – у п. 4.2. Такий підхід потребує додаткових пояснень, оскільки сам автор зазначає, що ліцензійний договір передбачає надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності (с.281 дисертації).

5. Потребує уточнення позиція дисертанта і щодо внесення майнових прав інтелектуальної власності як вкладу до статутного капіталу господарського товариства. Адже, з одного боку, здобувач відстоює точку зору, що внесення таких прав як вкладу до статутного капіталу не опосередковується укладенням окремого договору, зокрема, договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності (с.318-319 дисертації, с.21 автoreферату). Але така позиція не зовсім узгоджується із тим, що відповідні питання аналізуються в розділі 4, який, судячи з назви, присвячено договірним формам розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

6. Надто вузьким виглядає розуміння автором поняття захисту майнових прав інтелектуальної власності. Здобувач притримується позиції, що підставою для захисту майнових прав інтелектуальної власності є їх порушення (с.349, 353 дисертації, с.22 автoreферату). Однак така позиція не враховує, що в цивільно-правовій доктрині до підстав виникнення охоронних правовідносин, поряд із порушенням суб'єктивного права, відносять також їх оспорювання, невизнання, а також створення загрози їх порушення. Такий підхід сприйнятий і в Цивільному кодексі України, ст.15 якого пов'язує виникнення права на захист із порушенням, невизнання чи оспорювання. Думається, що в контексті захисту майнових прав інтелектуальної власності застосування останнього підходу дозволило б більш повно охарактеризувати механізм захисту цих прав.

Втім, висловлюючи наведені зауваження, слід зазначити, що вони не є суттєвими і переважно носять дискусійний характер або ж торкаються тих питань, які були не в повній мірі обґрунтованими чи аргументованими. І хоча

вони слугують приводом для дискусії в ході публічного захисту дисертаційного дослідження, проте не впливають на раніше висловлену загальну позитивну оцінку роботи.

Таким чином, за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значущістю здобутих результатів, а також за змістом, кількістю, обсягом публікацій і повнотою опублікованих дисертантом матеріалів наукова робота Якубівського Ігора Євгеновича на тему «Проблеми набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567.

На підставі викладеного, вважаємо, що представлене дисертаційне дослідження є завершеною науковою працею, науково-обґрунтовані результати дослідження у сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
народний депутат України

I. P. Kalaur

